

Салтанова Т. Г.
КОНЦЕПЦІЇ ВІКОВОЇ ПЕРІОДИЗАЦІЇ МОЛОДІ ЯК ОСНОВА АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ВНЗ

У сучасному швидкоплинному світі динамічно змінюються різні чинники впливу на взаємодію студентів з вищим навчальним закладом, тому проблема адаптації першокурсників до вищої школи залишається постійно актуальною.

Ми виходимо з визначення адаптації, даного П. Просецьким, який характеризує її як активне творче пристосування студентів нового прийому до умов вищої школи, в процесі якого у них формуються уміння і навички організації розумової діяльності, покликання до обраної професії, раціональний колективний і особистий режим праці, дозвілля і побуту, система роботи з професійної самоосвіти й самовиховання професійно значимих якостей майбутнього фахівця.

Вивченням загальних психолого-педагогічних процесів адаптації займалися Г. Балл, О.Бодальов, Г. Васянович, І. Георгієва, С. Дроздов, В. Казміренко, О. Любар, В. Матусевич, В. Медведєва, Н. Мельникова, О. Мороз, А. Налчаджян, Н. Ничкало, В.Осовський, В. Семиченко, А. Сухов, Б. Федоришин, Д. Фельдштейн, В. Шадриков Г. Шевандрін, Є. Якуби. та ін.

У основі усвідомлення концептуальних засад та теоретичних основ адаптації лежить пізнання вікових особливостей молоді студентського віку. Серед найбільш відомих та обґрунтованих концепцій вікової періодизації молоді вкажемо на такі: С. Холл, А. Гезел – представники біогенетичного напрямку, згідно з яким індивідуальний розвиток (онтогенез) повторює основні стадії філогенезу (історичний розвиток людини як біологічного виду); Е. Кречмер, К. Конрой – засновники «конституційної психології», яка встановлює зв'язок між фізичним типом людини і особливостями її розвитку; Е. Шпрангер – представник «описової психології», який розглядав зв'язок між розвитком особистості та її внутрішнім світом; К. Левін – представник гештальт-психології, який стверджував, що поведінка людини – це дуалістична функція особистості та оточуючого середовища; Ж. Паже, який досліджував специфіку юнацького мислення і встановив його особливості; З. Фрейд – автор теорії психоаналізу та представники «неофрейдизму» К. Кріксон й інші, які дотримувалися положення про природу юнацької сексуальності та її вплив на емоційні процеси та особливості розвитку юнацтва; Л. Виготський – один із розробників педологічного підходу на основі діалектичного взаємозв'язку двох підсистем факторів – натуральної та соціальної; О. Леонтєв, у основі вікової періодизації якого – принцип послідовної зміни трьох провідних видів діяльності – гри, навчання і праці та ін.

Разом з тим, концептуальні основи адаптації, розроблені психологічними та педагогічними науками, які слугують фундаментом розуміння теоретичних першооснов, будучи, з одного боку, досить усталеними, з іншого – вимагають певної корекції в залежності від змінюваних факторів. Сучасні студенти-першокурсники перебувають під впливом сприятливих та несприятливих умов, протиріч і ризиків не тільки в умовах педагогічного процесу вищого навчального закладу, але й оточуючого середовища. У поєднанні зі специфікою юнацького віку (максималізм, підвищена потреба в самоствердженні, боротьба за статус, нігілізм, надмірна самовпевненість, недовіра до управлінських та інших інституцій) – це створює досить палю суміш, перетворюючи студентську молодь, водночас, у складного партнера по діалогу і у легку здобич для всілякого маніпулювання.